

Lovforslag nr. L 245. Fremsat den 14. april 1994 af socialministeren (Yvonne Herløv Andersen)

Forslag

til

Lov om sociale ydelser på Færøerne

§ 1. Det påhviler Færøernes hjemmestyre at gennemføre foranstaltninger for i rimeligt omfang at forebygge og afhjælpe sociale vanskeligheder.

Stk. 2. Foranstaltninger i henhold til stk. 1 skal omfatte:

- 1) kontanthjælp,
- 2) folke- og førtidspensionsordning,
- 3) særlige tilbud for personer med fysisk eller psykisk handicap,
- 4) særlige tilbud til personer med varig sygdoms- eller aldersbetinget svagelighed,
- 5) tilbud til personer med særlige sociale vanskeligheder,
- 6) bestemmelser vedrørende dagtilbud og hjælpeforanstaltninger til børn og unge,
- 7) børnebidrag til enlige forsørgere,
- 8) hjemmehjælp,
- 9) revalideringshjælp,
- 10) dagpenge ved uarbejdsdygtighed på grund af sygdom, graviditet eller fødsel.

§ 2. Færøernes hjemmestyre fastsætter nærmere regler på det sociale område.

Stk. 2. Hjemmestyret kan bestemme, at krav på sociale ydelser med løbende udbetalinger

ikke kan gøres til genstand for udlæg eller anden retsforfølgning.

Stk. 3. Hjemmestyret fastsætter bestemmelser om, at afgørelser truffet i henhold til lagtingslove, der udstedes i henhold til denne lovs § 1, stk. 2, nr. 1-5, 7, 9 og 10 skal kunne indbringes for mindst én administrativ myndighed. Det samme er tilfældet med afgørelser om hjælpeforanstaltninger til børn og unge, jf. § 1, stk. 2, nr. 6.

Stk. 4. Hjemmestyret kan fastsætte bestemmelser om, at sociale ydelser kan ydes med tilbagebetalingspligt.

Stk. 5. I lagtingslove, der udstedes i henhold til denne lov, kan fastsættes regler om, at overtrædelse af bestemmelser i lagtingslovene eller i forskrifter, der udstedes i henhold til disse, kan straffes med bøde, hæfte eller fængsel i indtil 2 år, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning.

§ 3. Loven træder i kraft den 1. juli 1994.

Stk. 2. De love vedrørende sociale ydelser, som ved lovens ikrafttræden gælder for Færøerne, forbliver i kraft, indtil de ophæves af lagtingslove, der udstedes af Færøernes hjemmestyre.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Hensigten med lovforslaget er at give Færøernes hjemmestyre øget mulighed for selv at tilrettelægge og tilpasse den færøske sociallovgivning til de særlige færøske forhold.

Ved forhandlinger mellem den danske regering og det færøske landsstyre den 6. april 1993 opnåedes der enighed om at nedsætte et dansk-færøsk embedsmandsudvalg, der fik til opgave at gennemføre et udredningsarbejde med henblik på, at der med virkning fra 1. januar 1995 kan iværksættes en ny ordning for bloktilskuddet til Færøernes hjemmestyre.

Desuden skulle udredningsarbejdet omfatte overgang til anvendelse af rammelove på Socialministeriets og Sundhedsministeriets områder samt en ajourføring af de eksisterende rammelove på Undervisningsministeriets område.

Lovforslaget er således en udmøntning af denne aftale. Der fremsættes tilsvarende lovforslag på Sundhedsministeriets og Undervisningsministeriets områder.

Det sociale område er et fællesanliggende mellem Færøernes hjemmestyre og den danske stat.

I henhold til § 9 i lov nr. 137 af 23. marts 1948 om Færøernes hjemmestyre kan der efter forhandling træffes aftale om, i hvilke tilfælde og i hvilket omfang det er muligt inden for områder, der henhører under fællesanliggender, at overlade til det Færøske hjemmestyre at give de nærmere bestemmelser for de særlige færøske forhold og overtage administrationen af de pågældende områder.

Forvaltningen af den sociale lovgivning på Færøerne, bortset fra den såkaldte særforborg, blev ved aftale af 3. juli 1975 med virkning fra 1. april 1975 og med hjemmel i hjemmestyrelovens § 9 overført fra rigsombudsmanden på Færøerne til Færøernes landsstyre. Særforborgen blev overtaget fra 1. januar 1988.

Statens tilskud efter den sociale lovgivning blev indtil 1987 udbetalt i form af refusioner. Efter tilskudsreformen i 1987 blev en række refusionsordninger indregnet i bloktilskuddet, jf. lov nr. 717 af

18. november 1987 om tilskud til Færøernes hjemmestyre på det sociale område. Tilskud efter den sociale lovgivning blev herefter givet dels som bloktilskud, dels som refusioner indtil 1. juli 1993, hvor bloktilskud og refusioner indgik i det almindelige bloktilskud, der administreres af Finansministeriet, jf. lov nr. 393 af 22. juni 1993.

Denne tidsbegrænsede bloktilskudslov vil, som tidligere nævnt, blive afløst af en ny bloktilskudsordning, der er under forberedelse i Finansministeriet.

I nærværende lovforslag foreslås det, at det påhviler Færøernes hjemmestyre at gennemføre foranstaltninger for i rimelige omfang at forebygge sociale vanskeligheder og for at afhjælpe opståede sociale vanskeligheder. Det foreslås i lovforslaget i store træk, hvad disse foranstaltninger skal omfatte.

Det fremgår ligeledes af lovforslaget, at gennemførelsen af de nævnte foranstaltninger forudsætter, at Færøernes hjemmestyre ved lagtingslove fastsætter de nærmere regler om de sociale foranstaltninger.

De gældende love forbliver i kraft, indtil de ophæves af regler, der er fastsat i lagtingslove, jf. lovforslagets § 3, stk. 2. Regeringen forventer, at erstatningen ved lagtingslove vil være sket inden for en kortere årrække, der nærmere aftales mellem landsstyremanden på det sociale område og socialministeren.

Socialministeren har ikke nogen retlig forpligtelse til at påse, at udfyldningen bliver tilendebragt inden for den aftalte tidsramme, idet de gældende regler som nævnt forbliver i kraft, indtil de afløses af regler, der er fastsat af hjemmestyret.

Ordningen indebærer, at socialministeren eller regeringen som sådan heller ikke vil være retligt forpligtet til at føre tilsyn med indholdet og administrationen af de regler, som udstedes af hjemmestyret.

Udvalget vedrørende sociallovgivningen på Færøerne, der blev nedsat i 1959, er et permanent udvalg under Socialministeriet, hvis primære opgave har været at forberede ændringer i den færøske sociallovgivning. Dette udvalg skal fortsat eksistere som et forum for drøftelse af sociale spørgsmål af interesse for de færøske og danske sociale myndigheder.

Lovforslaget er forelagt for hjemmestyret i medfør af hjemmestyrelovens § 7.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Lovforslaget har ingen økonomiske konsekvenser og ingen administrative konsekvenser af betydning.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Lovforslaget bemyndiger Færøernes hjemmestyre til at fastsætte regler for det sociale område på Færøerne i overensstemmelse med § 9 i lov om Færøernes hjemmestyre.

Udfyldningen af bemyndigelsesbestemmelsen skal omfatte de foranstaltninger, der er nævnt i § 1, stk. 2.

Der henvises til de almindelige bemærkninger vedrørende socialministerens retlige forpligtelser.

Til § 1, stk. 1, nr. 1

Kontanthjælpen skal være tilstrækkelig, til at modtageren skal kunne forsørge sig selv og sin familie. Kontanthjælpsordningen tilstræbes kædet sammen med en aktiv indsats for aktivering af kontanthjælpsmodtagere.

Til § 1, stk. 2, nr. 2

Folkepension er en social pension, der skal tillægges personer, der når en bestemt alder.

Førtidspension er en social pension, der skal tillægges personer, hvis funktionsevne i erhverv varigt er nedsat på grund af fysisk og/eller psykisk invaliditet, samt personer, hvis evne til at fungere i erhverv varigt er nedsat på grund af fysiske, psykiske og/eller sociale forhold.

Den sociale pension skal være tilstrækkelig til, at pensionisten kan forsørge sig selv på et rimeligt niveau.

Førtidspensionsordningen kan også indeholde regler om invaliditetsydelse til personer med fysisk og/eller psykisk invaliditet, som forsørger sig selv ved indtægtsgivende arbejde.

Ved en færøsk pensionists flytning fra Færøerne til Danmark sker der efter de nugældende regler automatisk og uden ansøgning overgang til relevant dansk pension. Denne automatiske overgang fra færøsk til dansk pension bortfalder i takt med, at der bliver lavet lagtingslove på området. Herefter vil en færøsk pensionist ved flytning til Danmark skulle søge pension efter den danske pensionslov i tilflytningskommunen. Tilsvarende skal en dansk pensio-

nist ved flytning til Færøerne søge om pension efter de færøske pensionslove i den færøske tilflytningskommune. Der kan efter forhandling mellem de danske og de færøske myndigheder fastsættes nye regler for automatisk overgang mellem færøsk og dansk pension.

Efter de gældende regler i den danske pensionslov medregnes bopælstid på Færøerne ved beregning af, om der skal tillægges fuld pension eller brøkpension til en færing med bopæl i Danmark.

For personer anbragt i Danmark af de færøske myndigheder i medfør af Socialministeriets bekendtgørelse nr. 888 af 11. december 1986 (om pligt til at modtage færing med vidtgående fysiske eller psykiske handicap på bistandslovens amtskommunale institutioner) eller i medfør af en aftale mellem de færøske og de danske myndigheder, betaler Almanastovan en tilkendt dansk pension.

Til § 1, stk. 2, nr. 3 og 4

Hjemmestyret er efter denne bestemmelse forpligtet til at sørge for særlige tilbud for personer med fysiske eller psykiske handicap, eller som lider af en varig sygdoms- eller aldersbetinget svagelighed. Bestemmelsen dækker en række forskellige tilbud, i form af pleje, omsorg, træning og beskæftigelse, der skal sikre, at disse personer, får hjælp til at klare sig i eget hjem, eller får tilbud om at komme i en institution, der kan dække deres behov.

Der kan efter denne bestemmelse ydes de nødvendige hjælpemidler.

Der kan ydes nødvendig hjælp til indretning af boligen for at gøre denne bedre egnet som opholdssted for personer med handicap eller varig sygdoms- eller aldersbetinget svagelighed.

Der kan endvidere iværksættes eller ydes støtte til omsorgsarbejde for personer, der modtager social pension.

Personer, hvis tilstand kræver vedvarende tilsyn og pleje, som ikke kan ydes i deres hjem i dagtimerne, kan tilbydes optagelse i daghjem. Der kan ligeledes indrettes dagcentre til det omsorgsarbejde, der bedst kan foregå på en institution.

Der kan desuden oprettes døgntilbud til personer, som af helbredsmæssige grunde har behov for det.

Der er desuden mulighed for til personer, der ønskes at dø i eget hjem, at fastsætte regler om et plejevederlag til nærtstående, der påtager sig at passe den døende. Plejevederlaget kan ydes som en godtgørelse for tabt arbejdsfortjeneste.

Bekendtgørelse nr. 888 af 11. december 1986 med senere ændringer om pligt til at modtage færing og grønlandere på bistandslovens institutioner under

amtskommunerne for personer med vidtgående fysiske eller psykiske handicap, der er udsendt med hjemmel i § 5, stk. 2, i lov om udlægning af åndssvageforsorgen og den øvrige forsorg forudsættes opretholdt. Det påhviler således fortsat amtskommunerne og Københavns og Frederiksberg kommuner at modtage personer med bopæl på Færøerne, hvis behov for bistand på grund af vidtgående handicap ikke kan dækkes gennem bistand fra institutionerne på Færøerne. For så vidt angår åndssvage personer med bopæl på Færøerne, er det kun Storstrøms amtskommune, der har modtagepligt. Amtskommunen vil som hidtil hos Almannaastovan kunne opkræve en betaling svarende til den med opholdet forbundne udgift.

Til § 1, stk. 2, nr. 5

Bestemmelsen fastslår hjemmestyrets forpligtelse til bl.a. at oprette døgn- og dagtilbud for misbrugere af alkohol og narkotika samt for hjemløse.

Til § 1, stk. 2, nr. 6

Hjemmestyret er efter denne bestemmelse forpligtet til at sørge for, at der er dagtilbud for børn og unge som et led i hjemmestyrets samlede generelle og forebyggende tilbud til børn.

Med hjælpeforanstaltninger for børn og unge tænkes der på rådgivning og støtte til forældremyndighedsindehaveren, når barnet har vanskeligheder i forhold til sine omgivelser eller i øvrigt lever under utilfredsstillende forhold.

Der tænkes endvidere på regler om anbringelse uden samtykke fra forældrene af et barn uden for hjemmet, når det efter en undersøgelse af barnets forhold må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til barnets særlige behov for støtte, eller der er åbenbar risiko for at barnets sundhed eller udvikling lider alvorlig skade.

Det forudsættes, at der føres tilsyn med et barn eller en ung, der er anbragt uden for hjemmet.

Til § 1, stk. 2, nr. 7

Et bidrag til et barns underhold bør, når det ikke betales på forfaldsdagen, kunne udbetales af det offentlige til den person, der er berettiget til at kræve bidraget fastsat.

Til § 1, stk. 2, nr. 8

Med hjemmehjælp tænkes der på praktisk og personlig bistand til personer, der bor i eget hjem.

Til § 1, stk. 2, nr. 9

Der fastsættes bestemmelser om revalideringshjælp til uddannelse og erhvervmæssig optræning eller omskoling med henblik på at hjælpe erhvervs-hæmmede personer, som har behov for særlig støtte, ind på eller tilbage til arbejdsmarkedet.

Revalideringen bør iværksættes efter en fastslagt erhvervsplan.

Ved optræning på det almindelige arbejdsmarked kan der fastsættes bestemmelser om, at der ydes løn efter løntilskud afhængig af revaliderens erhvervs-evne.

Der kan samtidig ydes hjælp til særlige udgifter, der følger af uddannelsen eller handicapet.

Med henblik på, at en handicappet kan forbedre sin erhvervssevne, kan der fastsættes bestemmelser om hjælp til anskaffelse af arbejdsredskaber og værktøj samt særlig indretning af arbejdspladsen.

Det kan ligeledes bestemmes, at handicappede og andre erhvervshæmmede, som ikke kan fastholde eller opnå normal beskæftigelse på det almindelige arbejdsmarked, kan få beskæftigelse på beskyttede virksomheder/værksteder eller i beskyttede arbejdspladser på private virksomheder.

Til § 1, stk. 2, nr. 10

Der fastsættes bestemmelser om dagpenge ved en lønmodtagers udarbejdsdygtighed såvel på grund af sygdom som i forbindelse med graviditet og fødsel.

Til § 2

Udfyldningen af bemyndigelsesbestemmelsen i § 1 sker ved lagtingslove.

Der henvises til de almindelige bestemmelser vedrørende Socialministerens retlige forpligtelser.

Færøernes hjemmestyre kan bestemme, at krav på løbende sociale ydelser ikke kan gøres til genstand for udlæg eller andre former for retsforfølgning. Aftaler om sådanne krav vil således være ugyldige.

De i stk. 3 nævnte afgørelser skal kunne indbringes for mindst én anden myndighed. Afgørelser om hjemmehjælp, og afgørelser om optagelse i daginstitution, kan efter de gældende danske regler ikke ankes til anden administrativ myndighed. Der stilles derfor ikke krav om, at disse afgørelser skal kunne ankes. Bestemmelsen er ikke til hinder for, at hjemmestyret indfører en ankemulighed for så vidt angår afgørelser om optagelse i daginstitution eller afgørelser om hjemmehjælp.

Det skal bemærkes, at afgørelser om tvangsanbringelse af børn skal kunne indbringes for en domstol, jf. grundlovens § 71, stk. 6.

Der gives mulighed for i lagtingslovene at fastsætte straffebestemmelser i tilfælde af overtrædelser af de i lagtingslovene fastsatte bestemmelser.

Til § 3

De love, som gælder på nuværende tidspunkt, og som ifølge § 3, stk. 2 forbliver i kraft indtil Færøernes hjemmestyre har foretaget en erstatning ved lagtingslove, er følgende:

Lov for Færøerne om offentlig forsorg, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 100 af 2. marts 1988, som senest ændret ved lov nr. 393 af 22. juni 1993.

Lov for Færøerne om børneforsorg, jf. lovbe-

kendtgørelse nr. 104 af 2. marts 1988, som senest ændret ved lov nr. 393 af 22. juni 1993.

Lov for Færøerne om dagpenge ved sygdom eller fødsel, jf. lovbe kendtgørelse nr. 102 af 2. marts 1988, som senest ændret ved lov nr. 393 af 22. juni 1993.

Lov for Færøerne om invalidepension m.v., jf. lov- bekendtgørelse nr. 101 af 2. marts 1988, som senest ændret ved lov nr. 227 af 6. april 1994.

Lov for Færøerne om folkepension, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 103 af 2. marts 1988, som senest ændret ved lov nr. 227 af 6. april 1994.

Lov for Færøerne om børnebidrag til enlige for- sørgere m.v., jf. lovbe kendtgørelse nr. 99 af 2. marts 1988, som senest ændret ved lov nr. 227 af 6. april 1994.